

Pécsvárady Szabolcs ezredes:

A KÜLDETÉS, A FELADATOK ÉS A CÉLOK MEGHATÁROZÁSA A TERVEZÉSI FOLYAMATOK SORÁN. MIT IS KELL CSINÁLNUNK ÉS MIÉRT?

DOI: 10.35926/HSZ.2024.1.7

ÖSSZEFOGLALÓ: A küldetésorientált vezetési szemlélet (*mission command*) alkalmazásával nagy cselekvési szabadságot adunk az alárendelt parancsnokoknak. Ugyanakkor elvárjuk, hogy bizonyos keretek között ők úgy tevékenykedjenek, hogy azzal a magasabb szinteken megfogalmazott célokat elérjék, vagy azok elérését támogassák. Az előljáró parancsnok egyik feladata, hogy tegye érthetővé és kommunikálja a mozgástér határait, az alárendelt parancsnok pedig haladjon a cél felé a határokon belül mozogva. A közös nyelv fontossága tehát nyilvánvaló, és nem is újkeletű dolog. Egy 2009-es amerikai szabályzat úgy fogalmaz, hogy „a harcászati tudást nem az határozza meg, hogy ki mennyire ismeri az írott doktrínákat, hanem az, hogy hogyan képes a rendelkezésre álló eszközökkel a csatákat és ütközeteket megnyerni. Lehet, hogy egy harcászati szintű terv nem hasonlítható egyetlen korábbi példához sem, azonban a nyelvezet, ahogy a tervet kommunikáljuk mindenképpen legyen technikailag precíz, doktrinálisan konzisztens, és használjon általánosan megértett és elfogadott kifejezéseket és koncepciókat.”¹ A szerző írásában azt vizsgálja, hogy mennyire támogatják az alapvető harcászati szintű dokumentumok a parancsok, feladatszabások szabatos és logikus meghatározását és sikeres, torzulásmentes kommunikációját.

KULCSSZAVAK: katonai döntéshozatali folyamat, csapatvezetési eljárások, művelettervezés, doktrína

A SZERZŐRŐL:

Pécsvárady Szabolcs ezredes, az MH vitéz Bertalan Árpád 1. Különleges Műveleti Dandár parancsnokhelyettese (ORCID: 0009-0008-7451-0659; MTMT: 10090986)

BEVEZETŐ

Az alábbi esemény a Krími háború (1853–1856) során, a balaklavai csata egyik epizódjaként, 1854. október 25-én történt. A lovasság parancsnoka figyelmesen elolvasta a rövid parancsot, amit a futár átadott:

---

¹ FM 7-15 2009, 7-1.

„Lord Raglan utasítja a lovasságot, hogy sürgős tempóban nyomuljon előre, kövesse az ellenséget, és próbálja meg megakadályozni, hogy az ágyúkat elvigyék. A fogatolt tüzérség támogathatja. Francia lovasság a bal szárnyán. Azonnal végrehajtani.”²

- Támadjanak, uram! – nyomatékosította türelmetlenül szóban is a futár.
- Támadjak, mit? Melyik ágyúkat? – fordult kissé értetlenül a futárhoz.
- Ott, uram, ott van az ellenség! Ott vannak az ágyúi! – mutatott egy széles, ingerült mozdulattal a harcmezőre a futár.

Az arrogáns viselkedésen felháborodva és minden további magyarázat lehetőségét kizárva a lovasság parancsnoka átlovagolt a távolabb felfejlődve várakozó könnyűlovas dandárhoz. Miután átadta a feladatot a könnyűdandár parancsnokának, a tapasztalt lovassági tiszt, Lord Cardigan – azonnal felmérve a kockázatot – megjegyezte:

- Uram, engedje meg hogy rámutassak, egy ellenséges üteg van velünk szemben, és van egy-egy mindkét szárnyunkon.
- Tudom. De ez Lord Raglan parancsa, nem tehetünk mást, mint végrehajtani.³

Mivel jelen írás nem hadtörténelmi témájú, a fenti, kedvesinálónak szánt bevezető után a csata elemzését az olvasóra bízom. Rövid összefoglalóként álljon itt annyi: a parancsot végrehajtották, de az nem valósította meg a parancsnok célját. Mindeközben közel 50%-os veszteséget szenvedtek; az esemény egyszerre vált az elhibázott vezetés iskolapéldájává, valamint a harctéri bátorság és dicsőség irodalmának témájává. Jelen cikk ötletét ez az epizód ihlette, és mint történelmi példa elég meggyőző lehet a tekintetben, hogy mennyire fontos a harcászati szintű feladatok tiszta és egyértelmű megfogalmazása és kommunikációja.

A balaklavai csata esettanulmányának jó, de a téma aktualitására a *küldetésorientált vezetési szemlélet* (angolul „mission command”) filozófiája is ráerősít.⁴ Ennek alkalmazásával viszonylag nagy szabadságot adunk az alárendelt parancsnokoknak. A cselekvési szabadsággal együtt jár az előljáró parancsnok felelőssége is, hogy a szükséges erőforrások mellett adjon mozgásteret, és tegye nyilvánvalóvá a mozgástér határait. Az alárendeltek felé pedig a cselekvési szabadsággal együtt megfogalmazódik egy elvárás is: az alárendelt parancsnok lássa, érzékelje a határokat, és azokat ne lépje át.⁵

A bevezető gondolatok után logikusan feltételezhető, hogy a releváns, tervezéssel (is) foglalkozó katonai dokumentumok egységes és érthető módon világítanak rá arra a folyamatra, amelynek során az alárendelt parancsnok az előljáró feladatszabását feldolgozva a feladatokat és a célokat meghatározza a saját parancsában. Írásomban tehát ezt fogom vizsgálni: mennyire írják le és magyarázzák el a tervezési folyamatnak ezt a szegmensét az elsődleges szabályzatok, amelyeket egy harcászati szintű parancsnok leginkább felhasználhat.

Ezzel egy korlátot is felállítottam: jelen cikkben a harcászati szintet vizsgálom, ami a tervezés tekintetében a *katonai döntéshozatali folyamatot* (Military Decision Making Process – MDMP) és a *csapavezetési eljárásokat* (Troop Leading Procedures – TLP) jelenti.⁶

² Az írott parancs is fennmaradt, eredeti angol nyelven így hangzik: „Lord Raglan wishes the cavalry to advance rapidly to the front, follow the enemy, and try to prevent the enemy carrying away the guns. Troop horse artillery may accompany. French cavalry is on your left. Immediate.” Lambert 1999, 95–102.

³ A narratívát a szerző írta Andrew Lambert leírása alapján. Lambert 1999: i. m. 95.

⁴ ADP 6-0 2019, vii.

⁵ AJP-3 2019, 1–36.

⁶ Ált/216 2015, V-8.

Írásomban a tervezési folyamatok angol kifejezés szerinti rövidítéseit alkalmazom, mivel a mérvadónak tekintett Magyar Honvédség Törzsszolgálati Szabályzata is így használja, valamint saját tapasztalataim szerint ezek a rövidítések széles körben ismertek. A folyamatokat viszont nem fogom részletesen ismertetni, hanem csak azokra a lépésekre fókuszálok, amelyek során közvetlenül a feladatok és célok meghatározása zajlik.

A vizsgálat során először az alapfogalmakat tekintem át, összehasonlítva a Magyar Honvédség, az Észak-atlanti Szerződés Szervezete (NATO) és az Amerikai Egyesült Államok Hadserege által használt definíciókat. Ezután a magyar dokumentumoknak a feladatok meghatározására fókuszáló tartalmát vizsgálom, és összevetem a NATO- és amerikai doktrínák és harcszabályzatok releváns részeivel.

Fontos hangsúlyozni, hogy nem kívánok kritikát megfogalmazni egyes szabályzatokkal szemben, legkevésbé az azokat kidolgozó kollégákkal szemben, hiszen magam is részt vettem ilyen feladatokban. Az sem célom, hogy szavak, kifejezések fordításának helyességét hosszasan elemezzem, így azon túl, hogy néhol kiemelem a magyar szakkifejezésekkel kapcsolatos észrevételeimet, nem szándékom terminológiai változtatásokat javasolni. Ezekkel a korlátokkal cikkemet egyfajta útmutatónak szánom, melynek célja, hogy felhívja a figyelmet az egyes szabályzatok tartalmának alkotó módon való értelmezésére.

ALAPVETŐ DEFINÍCIÓK

A küldetésorientált vezetési szemléletet lényegét megfogalmazhatjuk úgy is, hogy az alárendelt parancsnok úgy hajt végre *feladatot*, hogy – az előljáró parancsnok *szándékának* megfelelő keretek között – elérje a meghatározott *célt*. Ezen fogalmak mellett célszerű megvizsgálni a harcparancs második, alighanem legtárgyilagosabb pontjának definícióját, ami a *küldetés* vagy angolul „mission”.

Fentiek definíciói mindenképpen kiemelt jelentőséggel bírnak. Annak ellenére, hogy némelyik kifejezés a mindennapi élet során történő alkalmazása miatt egyértelműnek tűnhet, célszerű megbizonyosodni arról, hogy nemzetközi környezetben is ugyanaz a jelentésük.

Küldetés – „Mission”

A *Magyar Honvédség Törzsszolgálati Szabályzata* (Ált/216, a továbbiakban: Törzsszolgálati Szabályzat) fogalomjegyzékében a „küldetés” meghatározása nem szerepel. A mindössze harminchét fogalom között szerepel viszont a „harcfeladat”, ami a „kötelék feladatának és a feladat céljának világos, tömör megfogalmazása.”⁷ Ez tartalma alapján akár lehetne magyarul a „küldetés” is, leginkább azért, mert a mérvadó NATO-dokumentumban is szó szerint ez a meghatározás szerepel a „mission statement” címszó mellett („A clear, concise statement of the task(s) to be performed and the purpose of the mission”).⁸ A NATO *Szárzsföldi Csapatok Harcászati Szintű Tervezése* (Tactical Planning of Land Forces – APP-28) című kiadványa lényegében szintén ezt a rövid meghatározást tartalmazza.⁹

A Törzsszolgálati Szabályzatban az is szerepel, hogy „a harcfeladat megtervezését a parancsnok és a törzs a következő lépésekben hajtja végre”, majd felsorolja a katonai döntéshozatali

⁷ Uo. A-3.

⁸ AAP 0-6 Edition 2021.

⁹ APP-28 2019, LEX-3.

folyamat (MDMP) hét lépését¹⁰ – ez is a fenti megfeleltetés mellett szól. Ez alapján a „harcfeladat” több mint a „mit” és „hogyan” tömör megfogalmazása: egy komplex tevékenység, amit megterveznek. Később pedig maga a szabályzat is a „küldetés”, illetve „küldetés megfogalmazása” kifejezéseket használja a tervezési folyamatok leírásánál: „5.2.7.20.2 A küldetés megfogalmazása (mission statement) egy rövid mondat, vagy bekezdés, amely tartalmazza a katonai szervezet alapvető feladatait (essential tasks) és célját (purpose), azaz annak magyarázatát, minek az érdekében, milyen célból kerülnek végrehajtásra az alapvető feladatok.”¹¹

Ez a meghatározás majdnem megegyezik az amerikai *Harcászat* (Tactics – FM 3-90) című harcszabályzat definíciójával. Az amerikai magyarázat annyival bővebb, hogy megemlíti: a *küldetés* megfogalmazás tartalmazza a ki, mit, mikor, hol és miért kérdésekre adott elemeket.¹²

Feladat – „Task”

A „task” vagy az ennek megfeleltethető „feladat” kifejezés nem szerepel a Törzsszolgálati Szabályzat fogalomjegyzékében, csak a légi művelettervezésére vonatkozó részekben található meg általában, mint egy angol nyelvű kifejezés eleme. De nem tartalmazza sem a könnyű lövészsorozat doktrínája, sem pedig a harcszabályzatok fogalomjegyzéke. Fontos viszont, hogy a Törzsszolgálati Szabályzat a tervezési folyamat leírása során definiálja a feladatok három alapvető fajtáját, a meghatározott, a kikövetkeztetett és a kulcsfontosságú feladatokat.¹³

A NATO-dokumentumok közül az APP-28 fogalomjegyzéke a feladat („task”) kifejezést önmagában nem tartalmazza, viszont szerepel benne a Törzsszolgálati Szabályzatban is megjelenített három fajtájának a definíciója. Az APP-28 2019-es kiadása viszont megjegyzésként azt is feltünteti, hogy ezek új fogalmak, és elfogadásuk folyamatban van.¹⁴

Az amerikai szabályzatokban pontos meghatározást találhatunk, bár érdekes módon eltérések vannak a definíciókban. A *Lövészsorozat Harcszabályzat* (Infantry Rifle Company – ATP 3-21.10) fogalomjegyzékében például a definíció teljesen általános értelmezésben szerepel: egy tisztán meghatározott tevékenység egy egyén vagy szervezet számára, amelyet végre kell hajtson egy megfelelő felhatalmazással rendelkező hatalom utasítása alapján.¹⁵ Érdemes megjegyezni, hogy bár a NATO APP-28 dokumentumának fogalomjegyzékében kiemelt definícióként ugyan nem szerepel, a tervezést leíró fejezetben viszont ugyanezt a meghatározást találhatjuk.¹⁶

Ennél bővebb és fontos részlettel kiegészített az a meghatározás, amit az amerikai FM 3-90 szabályzatban találunk. Ebben a fenti definíció kiegészül azzal, hogy a feladatot vagy megszabják az adott szervezetnek, vagy az maga is meghatározhatja a küldetéselemzés során.¹⁷

Végül itt érdemes megemlíteni, hogy a fenti, tágan értelmezhető „feladat” mellett az amerikai szabályzatokban külön kifejezés és definíció létezik a legalsóbb harcászati szint alapvető feladataira vonatkozóan, ez a „tactical mission task”¹⁸. Ezeket részletesen később mutatom be.

¹⁰ Ált/216 2015: i. m. V-8.

¹¹ Uo. V-23.

¹² FM 3-90 2023, Glossary-15.

¹³ Ált/216 2015: i. m. V-17.

¹⁴ APP-28 2019: i. m. LEX-3, LEX-4.

¹⁵ ATP 3-21.10 (FM 3-21.10) 2018, Glossary-23.

¹⁶ APP-28 2019: i. m. 2–10.

¹⁷ FM 3-90 2023: i. m. Glossary-23.

¹⁸ A kifejezés pontos magyar megfelelője egyelőre nem ismert, megközelítőleg küldetés-feladatnak lehet fordítani (a szerző).

Cél – „Purpose”

A „purpose” vagy magyar fordításban „cél” a vizsgált magyar dokumentumokban szintén nem lelhető fel mint külön definiált kifejezés. Ennek oka lehet, hogy az általános köznapi jelentésén túl katonai szakmai szempontok alapján sem szükséges másképp definiálni. A cél, mint egy cselekmény végrehajtásával elérendő közvetlen véghelyzet, a katonai műveletek jellegétől függően sokféleképpen kifejezhető.

A vizsgált amerikai szabályzatok közül a *Törzsszolgálati Útmutató* (Staff Reference Guide – ATP 5-0.2-1) című kiadványban definíció nélkül, röviden ismertetik a fogalom tartalmát. A „cél” lényegében az ok, amiért végre kell hajtani a feladatot, így kontextust teremtve a cselekvésnek.¹⁹ Példaként felsorolnak olyan kifejezéseket, amelyek használhatók „cél”-ként a küldetés megfogalmazása során (elterel, megakadályoz, okoz, támogat, létrehoz stb.), de kiemelik, hogy a lista nem teljes, és inkább csak referenciaként szolgál a célok megfogalmazásánál.²⁰

A parancsnok szándéka – „Commander’s Intent”

A parancsnok szándékának definíciója nincs benne a Törzsszolgálati Szabályzat fogalomjegyzékében. A szabályzat viszont rögzíti a tervezési folyamat leírásánál, hogy a parancsnok szándéka az összekötő kapocs a küldetés célja és az elvárt véghelyzet között. A szándék tartalmazza a feladat célját, a kulcsfontosságú feladatokat és az elvárt véghelyzetet.²¹

Az amerikai dokumentumok közül a lövészszázad harcsszabályzata, az ATP 3-21.10 tartalmaz olyan definíciót, amely a magyar Törzsszolgálati Szabályzatban is leírtakkal megegyező, egy nagyon fontos pluszmegjegyzéssel. Az amerikai definíció tartalmazza, hogy a parancsnok szándéka támogatja a küldetésorientált vezetési szemlélet megvalósítását, és fókuszot jelent a törzs tervezéséhez, valamint segít az alárendelt parancsnokoknak abban, hogyan cselekedjenek a parancsnok által meghatározott eredmények elérése érdekében további parancsok nélkül, még akkor is, ha a művelet nem úgy alakul, ahogy azt eltervezték.²² Ez a kiegészítés kulcsfontosságú, és egy olyan funkcióját mutatja meg a „parancsnok szándékának”, amely a vizsgált magyar irodalomban ilyen egzakt módon leírva nem jelenik meg.

A NATO dokumentumait tekintve: az APP-28-ban egy rövid leírása szerepel annak, hogy a katonai szervezetnek mit kell tennie és milyen kondíciókat kell elérnie a siker érdekében a terepre, az ellenségre, valamint az elvárt véghelyzetre vonatkozóan.²³ Ez a meghatározás csak nagy vonalakban hasonlít a Törzsszolgálati Szabályzat leírásához. A tervezés leírásakor viszont már – hasonlóan az előbb bemutatott amerikai dokumentumhoz – részletesebb képet nyújt a parancsnok szándékának kidolgozásához. Elmondja, hogy a parancsnok szándékának hármas célja van. Egyrészt fókuszálja a törzs tevékenységét, másodsorban támogatja az alárendelt cselekvési szabadságát parancsok hiányában is, és végül segít a felbukkanó lehetőségek jobb kihasználásában.²⁴

¹⁹ ATP 5-0.2-1 2020, 30.

²⁰ Uo. 311.

²¹ Ált/216 2015: i. m. V-24.

²² ATP 3-21.10 2018: i. m. Glossary-7.

²³ APP-28 2019: i. m. LEX-2.

²⁴ Uo. 2–14.

Jelen írásomban a harcászati szintet vizsgálom, azonban egy kitekintés erejéig hasznos lehet a hadműveleti szintet is górcső alá venni, hiszen a két szintnek kapcsolódnia kell. A *Szövetéses Összhaderőnemi Doktrína Hadműveletek Végrehajtásához* (Allied Joint Doctrine For The Conduct Of Operations – AJP-3) leírása a „parancsnok szándékát” másképp fogalmazza meg és határozza meg, mint a harcászati szintű tervezési folyamatok esetén. A magyarázat szerint a parancsnok szándékának nincs meghatározott formátuma, az általánosan elfogadott változatban a feladat *célja* és *célpontjai* (angolul „objectives”) szerepelnek.²⁵ Ezek a megfogalmazott célok segítenek az alárendelteknek a cselekvésben akkor, amikor a művelet nem az eltervezett módon alakul. Ha a váratlan helyzetekben a parancsnokok ismerik és értik az elvárt műveletek céljait, akkor a parancsnok szándékának keretein belül maradván hatékonyan cselekedhetnek.²⁶ Annak ellenére, hogy így hasonlóságot mutat a harcászati szintű meghatározásokkal, ez nem jelent teljes egyezőséget. A „parancsnok szándéka” ugyanolyan funkciót kap, mint az az amerikai ATP 3-21.10 szabályzatban és a NATO APP-28 dokumentumban: ez adja az alárendeltek cselekvési szabadságát, illetve annak határait.

A DOKUMENTUMOKBAN SZEREPLŐ TERVEZÉSI FOLYAMATOK VIZSGÁLATA

Az előző részben a terminológiát vizsgálva arra próbáltam választ találni, hogy mennyire segítik elő a vizsgált dokumentumok meghatározásai azt, hogy mindenki ugyanazt értse az egyes alapkifejezések esetében. Ebben a részben arra keresem a választ: mennyire magyarázzák el, hogyan kell a feladatokat, célokat és szándékokat megkeresni, elemezni, illetve kidolgozni.

A Magyar Honvédség Könnyű Lövészsorozat Doktrínája

Az első vizsgált dokumentum a 2006-os kiadású *Magyar Honvédség Könnyű Lövészsorozat Doktrínája* (Nyt. sz.: 5/22/2006/HTF – a továbbiakban Lövészsorozat Doktrína). Vizsgálata lehet egyfajta visszatekintés, mivel 2021 márciusában hatályon kívül helyezték.²⁷ Új változatot nem adtak ki, azonban példányai az ügyviteli részlegeken megtalálhatók, így elemzése hasznos.

A doktrína két tervezési folyamatot is bemutat, de csak vázlatosan. A tartalmukból kikövetkeztethető, hogy az egyik a TLP, a másik pedig az MDMP lenne. A kettő között nem hangsúlyozza a különbséget, és a megnevezéseik is megtévesztők. A TLP mint „a század vezetése” szerepel, majd annak rövid leírását követően a „katonai döntéshozatal folyamata” című rész következik minden magyarázat vagy összekötő szöveg nélkül.²⁸

A „század vezetése” esetében a küldetés tekintetében a Lövészsorozat Doktrína mindössze annyit ír, hogy a parancsnok értékeli a kapott feladatot. Ennél részletesebb a katonai döntéshozatallal kapcsolatos rész, viszont ez sem segíti elő jelentősen a megértést. A fogalmak

²⁵ Az angol „objectives” kifejezés magyarra fordítható úgy is, mint „cél” vagy „célpont”. Viszont hadműveleti szinten a célpont nem feltétlenül olyan egyértelmű és fizikailag is kézzelfogható, mint a harcászati szinten. Így ebben az esetben például az „objektíva” magyar kifejezés jobban érzékeltetheti az elérendő hadműveleti célok komplexebb és elvontabb jellegét.

²⁶ AJP-3 2019: i. m. 3–2.

²⁷ 185/2021 MH PK Intézkedés.

²⁸ 5/22/2006/HTF 2006, 21.

következetlen használata miatt többszöri olvasásra is ködös marad maga a folyamat.²⁹ A témánkkal mindössze két oldal foglalkozik, tartalmuk az alábbiak szerint foglalható össze.

A feladattisztázás során a parancsnok elemzi az előjáró szándékát, amit meg kell értenie. A „század által végrehajtandó részletes feladat” egy része pontosan meghatározható a parancsban. Ezeket a doktrína „részletes feladatnak” nevezi. A parancsnok további feladatokat is kikövetkeztethet magának, és a Lövészszázad Doktrína szerint ezeket a feladatokat „rutin eljárásként” hajtja végre. Ez ellentmond annak az állításának, hogy elengedhetetlenül fontos az is, hogy a parancsnok megértse a végrehajtandó részfeladatokat, amelyek szükségesek ahhoz, hogy a század teljesítse az előjárótól kapott feladatot.³⁰

Ezután felbukkan a „küldetés alapvető feladata” kifejezés. Nem egyértelmű ennek tartalma, ugyanis a doktrína szerint egy bekezdésen belül a századparancsnok meghatározza a saját alapvető feladatát, majd leírja, hogy a század alapvető feladatát a zászlóalj harcparancs tartalmazza, és ha ezt nem teljesíti, akkor nem teljesíti a „küldetését”.³¹

Ezt követően pedig a „kikövetkeztetett (újrafogalmazott) feladat” ismertetése következik. A doktrína szerint a kikövetkeztetett feladat meghatározásra kerül az előjáró parancsnok elgondolásában, és az alapvető feladatok és célok is meghatározásra kerülnek minden század részére. Kivéve, ha a század csak harcintézkedést kap (amit a dokumentum nem definiál), mert ilyenkor a századparancsnok határozza meg saját alapvető feladatait. A „kikövetkeztetett feladat” a Lövészszázad Doktrína szerint a „ki-mit-hol-mikor-miért” kérdésekre adott válaszokat tartalmazza. (Ami alapján viszont ezt „küldetésnek” kellene hívni.)

A dokumentumot nem lehet alkalmazni, mivel nincs hatályban, és a fentiek alapján elmondható, hogy a tárgyalt témánkat tekintve nem is célszerű alkalmazni. Az inkoherens terminológia mellett a tervezési folyamatok leírása egy vázlat szintjét sem éri el, így meglehetősen félrevezető.

A harcszabályzatok tartalma

A doktrínánál részletesebb leírást várhatunk el a harcszabályzatoktól, ezért a következő három dokumentum *A Magyar Honvédség Szárazföldi Haderőnemének Harcszabályzata* II., III. és IV. része.

A szakasz harcszabályzatában az szerepel, hogy a parancsnok kövesse a döntéshozatal előírt szabályait.³² A szakaszszintű tervezésről azonban csak vázlatos képet nyújt. A harcérintkezésen kívül a szakaszparancsnok a harc feladat tervezését – ellentétben a Törzsszolgálati Szabályzat által leírtakkal – kilenc lépésben hajtja végre úgy, hogy a felkészülés és begyakorlás már nem is a folyamat része.³³ A feladatok meghatározásával kapcsolatban egyedül a feladattisztázás címszó alatt jelenik meg annyi, hogy a szakaszparancsnok értse meg a század és a szakasz feladatát, valamint a harcrendben elfoglalt helyét és szerepét. Erről jelent az előjárónak, aki viszont meggyőződik arról is, hogy a szakaszparancsnok az előjáró szándékát is megértette-e.³⁴

²⁹ Uo. 22–23.

³⁰ Uo. 22.

³¹ Uo. 23.

³² Ált/59 2013, 2–8.

³³ Uo.

³⁴ Uo. 2–9.

Az, hogy a szakaszparancsnok szigorúan kövesse a döntéshozatal előírt szabályait, ellentmond az egyfelől magasabb szintű dokumentumnak. A századszintű harcsszabályzat ugyanis leírja, hogy a csapatvezetési eljárások és a katonai döntéshozatal nem mereven értelmezendő szabályok sorozata, a századparancsnoknak alkalmazó módon kell használnia a körülmények és a helyzet függvényében.³⁵

A század harcsszabályzatában a „csapatvezetési eljárások” egyfajta gyűjtőfogalomként szerepel, „intézkedések sorozata”, amelyek segítségével a parancsnok a rendelkezésre álló időt hatékonyan használja fel a harctevékenységek tervezésére, szervezésére és végrehajtására.³⁶ Hangsúlyozza, hogy a századszinten alkalmazott „csapatvezetési eljárások” és a zászlóalj szintjén alkalmazott „katonai döntéshozatali eljárások” összhangban vannak. A „század döntéshozatali folyamatot” részletesebben tárgyalja és hasonlóan a szakasz harcsszabályzatához, ez is kilenc lépésből áll (és nem a Törzsszolgálati Szabályzat által leírt változat). A feladattal kapcsolatban itt is csak annyi információt közöl, hogy a parancsnoknak meg kell értenie az előjáró feladatát, viszont az előjáró az ő esetében is meggyőződik a parancsnoki szándék megértéséről is.³⁷

A zászlóaljszintű harcsszabályzat tartalma a legrövidebb a tárgyalt témánkat tekintve. Ebben a tervezésről mindössze csak annyi szerepel, hogy a zászlóaljparancsnok és törzse a katonai döntéshozatali folyamatot a Magyar Honvédség Törzsszolgálati Szabályzatában leírtaknak megfelelően hatja végre.³⁸ Ezek alapján a következő vizsgált dokumentum a törzsszolgálati szabályzat.

A Magyar Honvédség Törzsszolgálati Szabályzata

A tervezési folyamatokkal kapcsolatban egy fontos tény: a korábban vizsgált dokumentumoktól eltérően a Törzsszolgálati Szabályzat már egyértelművé teszi, hogy a dandár-, ezred-, zászlóaljtörzs az MDMP-t használja.³⁹ Az MDMP-t leíró rész témánkat érintő egyik fontos mozzanata az előjáró parancsnok elemzése. A Törzsszolgálati Szabályzat kihangsúlyozza, hogy a parancsnoknak nem csak ismernie kell, hanem meg is kell értenie többek között az előjáró küldetését és az előjáró szándékát két szinttel feljebb.⁴⁰ A Törzsszolgálati Szabályzat szerint fontos, hogy a parancsnok lássa azt, hogy a tevékenysége hogyan járul hozzá az előjáró küldetésének sikeréhez.

A feladatok tekintetében a törzs beazonosítja a meghatározott és a kikövetkeztetett feladatokat. A feladatok harmadik fajtáját, a kulcsfontosságú feladatokat a Törzsszolgálati Szabályzat szerint ezen két csoportból választják majd ki, az alapján, hogy melyek lesznek feltétlenül szükségesek a küldetés sikeres végrehajtásához.⁴¹

A küldetés megfogalmazása a témánk szempontjából az egyik legfontosabb mozzanata a tervezési folyamatnak. Ezzel kapcsolatban a Törzsszolgálati Szabályzat kicsit nagyvonalú a magyarázattal. Egyrészt azt írja, hogy az alegység küldetését „az előjáró tervében, parancsában szereplő küldetés alapján” fogalmazzák meg. Ez részben teljesen logikus, hiszen

³⁵ Ált/55 2014, II-6.

³⁶ Uo.

³⁷ Uo. 2–7.

³⁸ Ált/54 2014, II-11.

³⁹ Ált/216 2015: i. m. V-8.

⁴⁰ Uo. V-16.

⁴¹ Uo. V-17.

mi más alapján történne? Viszont értelmezhető úgy is, hogy az ott szereplő küldetés szolgáló átmásolásával történik meg. A küldetés megfogalmazása a Törzsszolgálati Szabályzat szerint a törzsfőnök és a hadművelleti részlegvezető feladata, bár egy oldallal később egy zárójeltes megjegyzésként az is szerepel, hogy a parancsnok – saját „feladatelemző tevékenységének eredményeként”⁴² – maga is kidolgoz egy küldetés-megfogalmazást. A küldetés megfogalmazásánál fontos momentum az olvasó számára, hogy a Törzsszolgálati Szabályzat szerint a feladat tekintetében (a „mit” kérdésre adott válasz) az „alapvető feladatokat” tartalmazza, amiket a törzs korábban beazonosított.⁴³ Ez annak ellenére is érthető, hogy korábban a Törzsszolgálati Szabályzat a feladatok három fajtájánál „kulcsfontosságú feladatokat” definiál, viszont utána következetesen „alapvető feladatokra” hivatkozik.

A parancsnok szándékának kidolgozására vonatkozó rész a korábbiakhoz hasonlóan felsorolásszerű, kevés magyarázattal. A dokumentum szerint a parancsnok szándékának összekötő kapocsnak kell lennie a küldetés célja és az elvárt véghelyzet között. A funkcióját tekintve a Törzsszolgálati Szabályzat szerint „a szándék és a megfogalmazott küldetés egy világos útmutatást kell hogy adjon a törzsnek a tervezéshez, az alárendelteknek a feladat végrehajtásához”. És bár ez értelmezhető úgy is, mint útmutatás az alárendeltek cselekvési szabadságához, ez a mondat elég általános az FM 3.21-10 korábban bemutatott definíciójához képest. A parancsnok szándékának tartalmi elemeit röviden és tényszerűen sorolja fel a szabályzat.⁴⁴

Az MDMP tekintetében a témánkat érintő rész mindössze ennyi. A TLP-vel foglalkozó fejezet releváns tartalma pedig ennél is rövidebb. Ennek oka főleg az, hogy a Törzsszolgálati Szabályzat szerint a TLP esetében a feladat meghatározását is tartalmazó 3. lépés (az előzetes terv elkészítése) során a parancsnok lényegében az MDMP 2-6 lépéséinél leírtak szerint cselekszik, azzal a markáns különbséggel, hogy a század esetében nem áll a rendelkezésre törzs, amely az egyes mozzanatokat, illetve részfeladatokat elvégzi. Itt a tervezés a parancsnok egyszemélyi felelőssége, és a Törzsszolgálati Szabályzat szerint a rendelkezésre álló idő függvényében lesznek olyan mozzanatok vagy elemek, amelyeket gyakran csak „fejben” hajtanak végre.⁴⁵

Összefoglalva a Törzsszolgálati Szabályzat témánkat érintő tartalmát, azt lehet elmondani, hogy a szabályzat részletes a tervezési folyamatok leírásánál. Logikusan végig lehet követni benne, hogy mikor, mit kell csinálnia a parancsnoknak/tervezőknek. Viszont ennél tovább nem megy, így az alkalmazhatósága korlátozottá válik: tartalma sokszor felsorolásszerű, és nagyon kevés esetben mondja el egyes komplex lépéseknél azt, hogy azokat hogyan is célszerű végrehajtani.

A vizsgált külföldi dokumentumok témánkat érintő tartalma

Az MDMP vonatkozásában a Törzsszolgálati Szabályzattal összehasonlítva a NATO APP-28 és az amerikai ATP 5-0.2-1 útmutató releváns tartalmát vizsgálom. A témánkat érintően mindkét dokumentum bemutatja a három alapvető feladattípust, valamint az ATP 5-0.2-1 azt is leírja, hogy ezeket az előjárói harcparancs melyik részeiben lehet megtalálni. Fontos adalék a magyar dokumentumokhoz képest, hogy mindkettő hangsúlyozza: a megnevezett

⁴² Uo. V-24.

⁴³ Uo. V-23.

⁴⁴ Uo. V-24.

⁴⁵ Uo. V-45.

feladatokhoz csatolható egy, a végrehajtást befolyásoló feltétel. Ezekre két példát mutatnak be, az egyik a „parancsra” (angolul „on order”), a másik pedig az „álljon készen” (angolul „be prepared to”).⁴⁶ A „parancsra” végrehajtandó feladatok végrehajtásának kezdete még nincs meghatározva. Viszont az az alegység, amelyik ezzel a kiegészítéssel kapja meg feladatát, már elkötelezett alegységnek tekintendő, és saját tervezését a konkrét idő kivételével teljes mértékben végrehajtja. Az „álljon készen...” kezdetű feladatszabás egyfajta vészhelyzeti tervet jelent. Akkor lesz végrehajtva, ha az eredeti tervek nem teljesíthetők. Az amerikai dokumentum azt is hozzáteszi, hogy a tervezés során az ezekre történő tervezés csak másodlagos prioritás, és csak az összes más feladat megtervezése után kezdik el tervezni. Fontos, hogy az „álljon készen...” feladatok nem lehetnek kulcsfontosságú feladatok.

Mint alkalmazható technika, az amerikai útmutató javasolja, hogy a parancsok írásakor az alapparancs 2. és 3. pontjába kerüljön az összes olyan megnevezett feladat, amely befolyásolhatja az alárendelt cselekvési változatait. Hasznos módszerként említi meg, hogy a feladatokat a fajtájuk szerint meg is jelöljük a feladatlistában.⁴⁷

A küldetés megfogalmazásával kapcsolatban mindkét dokumentum tartalma hasonló. Az amerikai ATP 5-0.2-1 magyarázatként még kiemeli, hogy az öt pontjából a „ki”, „mikor” és „hol” részek viszonylag egyértelműek, a legbonyolultabb a „mit” és „miért” pontok meghatározása. A „miért”-ekre példaképpen egy rövid listát mutat be alapvető kifejezésekből (meggátol, akadályoz, lehetővé tesz, meglep, megtéveszt stb.), amelyek használhatók, bár hangsúlyozza, hogy a lista csak referencia és nem korlátozó jellegű.⁴⁸ A „mit” kérdésre megfelelő kifejezés (a feladat vagy kulcsfontosságú feladat) az ATP 5-0.2-1 szerint egy cselekvést kifejező ige.

A parancsnokoknak törekedniük kell arra, hogy doktrinálisan elfogadott kifejezéseket használjanak, hiszen ezek katonai szakmai definíciója eltér a köznapi jelentésüktől.⁴⁹ A dokumentum ezekre is hoz példákat a „tactical mission task” kifejezéseken keresztül.⁵⁰

A parancsnok szándékával kapcsolatban annyi új és hasznos információt tartalmaz az amerikai dokumentum, hogy dandár és kisebb szervezetek esetében a parancsnok szándékát maga a parancsnok dolgozza ki és a küldetéselemző törzsértekezlet végén ismerteti a törzsszel. Nagyobb szervezetek esetében, ahol több művelet tervezése is történhet egymással párhuzamosan, a törzs is kidolgozhatja, majd a küldetéselemző törzsértekezlet során javaslatként jelentik a parancsnoknak jóváhagyásra.⁵¹

A TLP releváns pontjai az amerikai lövészsorozat harcszabályzatában

Az amerikai ATP 3-21.10 függelékben tárgyalja a csapatvezetési eljárásokat. A folyamat fő pontjainak leírása hasonló a magyar Törzsszolgálati Szabályzatban szereplő leíráshoz, viszont sok olyan apró, de fontos információval vagy megfigyeléssel egészítik ki a tartalmát, amelyek segítik a megértést, és a „Mit kell csinálni?” kérdés mellett a „Hogyan kell csinálni?” kérdésekre is válaszolnak.

⁴⁶ ATP 5-0.2-1 2020: i. m. 24. APP-28 2019: i. m. 2–10.

⁴⁷ ATP 5-0.2-1 2020: i. m. 25.

⁴⁸ Uo. 311.

⁴⁹ Uo. 30.

⁵⁰ A kifejezés pontos magyar megfelelője egyelőre nem ismert, kb. annyi, mint harcászati küldetés-feladat.

⁵¹ ATP 5-0.2-1 2020: i. m. 32.

A folyamat bemutatásának rögtön az elején hangsúlyozzák, hogy a század általában a megkapott előzetes intézkedés (Warning Order – WARNORD) alapján kezdi meg a tervezést, de ez nem törvényszerű, a zászlóalj kiadhat azonnal teljes harcparancsot (Operation Order – OPOrd) is. A legrosszabb esetben pedig akár új küldetést is kaphat egy már zajló művelet során.⁵²

Ezután viszont van egy hangsúlyos momentum az amerikai TLP leírásában, ami nem szerepel a TSZSZ megfelelő részében. A TLP 3. lépésében a feladatelemzés részeként a parancsnok meghatározza a „feltételezett döntő pontot” (angolul „tentative decisive point”). Az ATP 3-21.10 szerint a döntő pont meghatározása és igazolása a cselekvési változat kidolgozása során a TLP legfontosabb aspektusa.⁵³ A döntő pont segítségével tudja a parancsnok a cselekvési tervét kidolgozni, ez segít neki abban, hogy mikor és milyen módon képes elegendő harci erőt generálni, hogy fölénybe kerüljön az ellenséghez képest. A döntő pont nem a kulcsfontosságú feladat vagy a század céljának ismételt megfogalmazása; ez azt definiálja, hogy az alegység hogyan, hol és mikor éri el a célját. A döntő pont lehet terep-, ellenség- vagy időorientált, esetleg ezek kombinációja; lehet esemény vagy tevékenység (terepre, ellenségre, időre vagy harci erőre tekintettel), amelyen keresztül a század visszafordíthatatlanul eléri a célját. Fontos megjegyezése a dokumentumnak, hogy ha a parancsnok a tervezési folyamat során úgy találja, hogy a feltételezett döntő pont már nem releváns, akkor ismételten meghatároz egyet, és újrakezdi a cselekvési változat kidolgozását.

A szabályzat hasonló részletességgel magyarázza a parancsnok szándékának a felépítését és funkcióját. Hangsúlyozza, hogy a végrehajtás módszere nem része a parancsnok szándékának, csakúgy, mint a kockázatok megemlítése sem, hiszen mindkettővel a harcparancs más pontja foglalkozik. Egy további fontos megjegyzése a szabályzatnak az is, hogy a parancsnok szándéka szükség szerint változik a tervezési folyamat során.⁵⁴ A megértést elősegítendő, az amerikai harcszabályzat a feladatok fajtáinak ismertetésénél – ellentétben a magyar dokumentumokkal – példákat is hoz, valamint azt is leírja, hogy ezek hol találhatóak meg a legnagyobb valószínűséggel az előljáró parancsában.⁵⁵

„Tactical mission tasks”

Az ATP 3-21.10 a TLP leírásánál hangsúlyozza, hogy a kulcsfontosságú feladatok nem korlátozódnak a „tactical mission tasks” listában szereplő kifejezésekre. (Ezzel egybevág az ATP 5-0.2-1 tartalma is, hiszen az is megengedi az ezektől való eltérést, bár hangsúlyozza a használatuk célszerűségét.) A „tactical mission tasks” kifejezés szó szerinti fordítása a mesterkélt „harcászati szintű küldetés-feladatok”.⁵⁶ Definíciójuk szerint olyan specifikus feladatok, amelyeket egy alegység harcászati szintű művelet vagy manőver során hajt végre. A TMT-t kifejezhetik akár egy saját erők által végrehajtott cselekvéssel, vagy egy ellenségen elért hatással. A TMT lényegében leírja az eredményt vagy hatást, amit a parancsnok el akar érni.⁵⁷ Az amerikai FM 3-90 szabályzat 27 TMT-t sorol fel és definiálja pontosan a jelenté-

⁵² ATP 3-21.10 2018: i. m. B-6.

⁵³ Uo. B-9.

⁵⁴ Uo. B-10.

⁵⁵ Uo. B-11.

⁵⁶ Mivel a vizsgált magyar dokumentumokban nincs megfelelője, így a továbbiakban az angol kifejezést rövidítve, a „TMT” rövidítést fogom használni.

⁵⁷ ADP 1-02 2018, 9-1.

süket. Ennek a feladatlistának az értelmét akkor látjuk át igazán, ha összevetjük például a „megszáll” (angolul „occupy”) és az „elfoglal” (angolul „seize”) kifejezéseket. Mindkettő tereporientált, és jelentésük is szinonim. A lényegi különbség a definíciók szerint az, hogy például egy terület megszállása harcérintkezés nélkül történik, az elfoglalásnál viszont harcérintkezéssel és döntő erőfölénnyel. Hasonlóképpen a „megsemmisít” (angolul „destroy”) TMT esetén akkora pusztítást kell elérni, hogy az ellenség csak újjászervezést követően legyen ismét harcképes; a „semlegesít” (angolul „neutralize”) esetén viszont csak az a cél, hogy az ellenség ne legyen képes a műveletet érdemben befolyásolni. Ezzel a TMT-listával a mindennapi nyelvben is használt, sokszor rokonértelmű kifejezéseknek adtak egyértelmű katonai jelentéstartalmat, amelyeket a törzsek és a parancsnokok is a félreértések kockázata nélkül alkalmazhatnak. További előnye a TMT-knek, hogy kevés kivétellel mindegyiknek saját grafikus megjelenítése (szimbóluma) is van.⁵⁸ A szabályzatok azonban több ponton is rávilágítanak arra, hogy noha a pontos definíció és az egyértelmű grafikus megjelenítés segíti a feladat pontos megértését, önmagában csak a „mit” kérdésre válaszoló TMT nem elég, mindenképpen szükséges a „miért” hangsúlyozása is, a cél egyértelmű megfogalmazásával.

Fontos megemlíteni, hogy hasonló koncepció a NATO szabályzataiban is fellelhető. Az APP-28 cselekvési változatok kidolgozására vonatkozó fejezet részében egy megjegyzésként szerepel, hogy az alárendelteknek történő feladatszabás során alkalmazhatók a *Szövetséges Szárazföldi Harcászati* (Allied Land Tactics – ATP-3.2.1) kiadványban szereplő, angolul „mission task” kifejezések.⁵⁹ Megvizsgálva az ATP-3.2.1 2009. évi kiadását, valóban találunk egy hasonló táblázatba szerkesztett listát alapvető feladatokkal.⁶⁰ Mivel viszont a dokumentum aktuális, 2022-es verziója a cikk írásakor minősített okmány, így ennek tartalmát jelen írásomban nem vizsgáltam.⁶¹

ÖSSZEFOGLALÁS

Vizsgálatom a tervezési folyamatok nagyon szűk szegmensére korlátozódott, és a vizsgált dokumentumok köre is szándékosan lett szűk, fókuszálva a legfontosabb harcászati szintű alapidokumentumokra. A magyar nyelvű dokumentumok tekintetében annyit lehet elmondani, hogy a vizsgált témát illetően használhatóságuk változó. Általános megfigyelésként elmondható, hogy minél későbbi egy dokumentum, annál pontosabb és jobban használható a tartalma.

Az alapfogalmak tekintetében a vizsgált dokumentumok csak korlátozottan használhatók, hiszen sok tekintetben teljesen eltérő kifejezéseket használnak azonos fogalmakra. Bár a bevezetőben jeleztem, hogy nem szándékom konkrét fordítási javaslatokat tenni a szabályzatfejlesztő, illetve -kidolgozó munkához, ha röviden összefoglalom a vizsgált szabályzatok releváns tartalmát, ez mégis egyfajta javaslatná is válik.

Az angol „mission” kifejezés fordítása a magyar dokumentumokban alapvetően „küldetés”, és egyértelmű a tartalma is. A „task” angol kifejezés így a magyar „feladat”-ként használható, és nem összekeverhető a „küldetéssel”, hanem annál szűkebb és specifikus fogalmakat takar. A feladatok fajtái („specified”, „implied”, „key”) megtalálhatók a magyar

⁵⁸ FM 3-90 2023: i. m. B-1.

⁵⁹ APP-28 2019: i. m. 3–6.

⁶⁰ ATP-3.2.1. 2009, 1–8.

⁶¹ Az aktuális verzió elérhetőségéről lásd NATO Standardization Office – Promulgated Standards.

szabályzatokban is, itt csak ezek egyértelmű használatára kell figyelni. A „megnevezett” feladatot megkapjuk, a „kikövetkeztetett” feladatokat mi magunk határozzuk meg, és ezek közül a „kulcsfontosságú” feladatok közvetlenül hozzájárulnak a művelet sikeréhez, így a küldetés megfogalmazásában is szerepelhetnek. Ennél több kategória és elnevezés meglátásom szerint fölösleges, és nem követné a NATO-gyakorlatot sem.

A „cél” kifejezést (mint a művelet „célja”) az angol „purpose” megfelelőjeként kell használni, és nem összekeverni a „célponttal” (ami az angol „target, vagy esetleg „objective”). Fontos azonban figyelembe venni, amit a cikkben már jeleztem, hogy a hadműveleti szintű tervezés során az angol „objective” helyesen fordítható „cél” vagy „célpont” -ként is, de ez a változat nem adja vissza egy hadműveleti szintű művelet célpontjának komplexebb és elvontabb jellegét egy harcászati célponthoz viszonyítva.

Az amerikai „tactical mission task” és a NATO szabályzataiban meglévő „mission task” nem rendelkezik magyar megfelelőekkel. Ezeket célszerűnek tartom a magyar szabályzatokba áttemelni (például „harcászati alapeladatok” néven), mert ezek ismerete és alkalmazása több okból is rendkívül hasznos lehet. Egyrészt a legelső harcászati szinten (szakasz, század) is jól használhatók, ott, ahol a végrehajtóknál a legfiatalabb a parancsnoki állomány. Mivel tapasztalatuk még nem jelentős, számukra nagy segítség lehet egy egyértelműen meghatározott, definiált és részletesen leírt feladatlista alkalmazása. Másrészt, a haderő modernizálása keretében egyes alegységeket komplex és nagy hatékonyságú eszközökkel szerelnek fel, és fizikailag is könnyen és gyorsan megvalósítható a harcászati szintű összefegyvernemi együttműködés. Viszont a technológia ezt csak lehetővé teszi, ami a hatékonyság szempontjából leginkább számít az az, hogy a támogató és a támogatott alegység ugyanazt a szaknyelvet beszélje és értse.

A tervezési folyamatok esetén észrevehető, hogy a harcszabályzatok tartalma többnyire koherens, sokszor szó szerint megegyező tartalommal, viszont vázlatos, főleg a Törzsszolgálati Szabályzat részletességéhez képest. Alkalmazhatóságukat negatívan befolyásolja, hogy mint például a TLP esetében, tartalmuk helyenként eltér a Törzsszolgálati Szabályzattól.

Összefoglalva annyi mondható el, hogy célszerű a magyar és a külföldi szabályzatokat egyaránt felhasználni. A „mit kell tennünk?” kérdésre a válasz a magyar dokumentumok közül a Törzsszolgálati Szabályzatban korrekt módon benne van, követi a nemzetközileg is alkalmazott eljárásokat. A „hogyan csináljuk?” kérdésre viszont nem minden esetben találunk példát vagy módszert. Ekkor elsősorban a saját szervezet releváns Hatályos Műveleti Eljárása lehet a másodlagos forrás, ha pedig abban sincs, akkor az itt vizsgált külföldi dokumentumok segíthetnek. Láttuk viszont, hogy azokban is fellelhetők kisebb tartalmi különbségek, így érdemes azok esetében is a legfrissebb verziókat alkalmazni.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- 185/2021 MH PK Intézkedés az egyes belső rendelkezések hatályon kívül helyezéséről.
- 5/22/2006/HTF – A Magyar Honvédség Könnyű Lövészszázad Doktrínája. A Magyar Honvédség Szárazföldi Parancsnokság kiadványa, 2006.
- AAP 0-6 Edition 2021 – NATO Glossary Of Terms And Definitions (English and French). NATO Standardization Office, 2021. <https://www.bing.com/search?q=NATO+AAP+0-6+Edition+2021+&qs=n&form=QBRE&sp=-1&lq=0&pq=nato+aap+0-6+edition+2021+&sc=10-26&sk=&cvid=2AB4AF095A3B4E24A80FE97814F06C07&ghsh=0&ghacc=0&ghpl=> (Letöltés időpontja: 2023. 10. 23.)

- ADP 1-02 – Terms And Military Symbols. Headquarters, Department of the Army, 2018. 08. https://irp.fas.org/doddir/army/adp1_02.pdf (Letöltés időpontja: 2023. 10. 17.)
- ADP 6-0 – Mission Command. Headquarters, Department of the Army, 2019. 07. https://armypubs.army.mil/epubs/DR_pubs/DR_a/ARN34403-ADP_6-0-000-WEB-3.pdf (Letöltés időpontja: 2023. 10. 23.)
- AJP-3 – Allied Joint Doctrine For The Conduct Of Operations Edition C Version 1. NATO Standardization Office, 2019. 02. https://www.coemed.org/files/stanags/01_AJP/AJP-3_EDC_V1_E_2490.pdf (Letöltés időpontja: 2023. 10. 09.)
- Ált/54 – A Magyar Honvédség Szárazföldi Haderőnének Harcscsabályzata II. rész, zászlóalj. A Magyar Honvédség kiadványa, 2014.
- Ált/55 – A Magyar Honvédség Szárazföldi Haderőnének Harcscsabályzata III. rész, század. A Magyar Honvédség kiadványa, 2014.
- Ált/59 – A Magyar Honvédség Szárazföldi Haderőnének Harcscsabályzata IV. rész, szakasz, raj, kezelőszemélyzet, honvéd I. kötet. A Magyar Honvédség kiadványa, 2013.
- Ált/216 – A Magyar Honvédség Törzsszolgálati Szabályzata II. rész. A Magyar Honvédség kiadványa, 2015.
- APP-28 – Tactical Planning For Land Forces Edition A Version 1. NATO Standardization Office, 2019. 11. <https://www.forsvarsmakten.se/siteassets/english/swedint/engelska/swedint/information-to-admitted-students-and-participants/nltpc/app-28-eda-v1-e.pdf> (Letöltés időpontja: 2023. 10. 29.)
- ATP-3.2.1. – Allied Land Tactics. NATO Standardization Agency, 2009. 11. https://tuxdoc.com/download/atp-321-land-tactics_pdf (Letöltés időpontja: 2023. 10. 29.)
- ATP 3-21.10 (FM 3-21.10) – Infantry Rifle Company. Headquarters, Department of the Army, 2018. 05. https://armypubs.army.mil/epubs/DR_pubs/DR_a/pdf/web/ARN8519_ATP%203-21x10%20Final%20Web.pdf (Letöltés időpontja: 2023. 10. 13.)
- ATP 5-0.2-1 – Staff Reference Guide Volume I. Unclassified Resources. Headquarters, Department of the Army, 2020. 12. https://armypubs.army.mil/epubs/DR_pubs/DR_a/ARN34870-ATP_5-0.2-1-000-WEB-1.pdf (Letöltés időpontja: 2023. 10. 21.)
- FM 3-90 – Tactics. Headquarters, Department of the Army, 2023. 05. https://armypubs.army.mil/epubs/DR_pubs/DR_a/ARN38160-FM_3-90-000-WEB-1.pdf (Letöltés időpontja: 2023. 10. 21.)
- FM 7-15 – The Army Universal Task List. Headquarters, Department of the Army, 2009. 02. <https://www.bits.de/NRANEU/others/amd-us-archive/fm7-15C10%2812%29.pdf> (Letöltés időpontja 2023. 10. 17.)
- Lambert, Andrew: *Balaklava 1854 – The Misunderstood Order*. In: Pimlott, John (szerk.): *The Hutchinson Atlas of Battle Plans*. Fitzroy and Dearborn Publishers, Chicago, 1999, 95–102.
- NATO Standardization Office – Promulgated Standards. <https://nso.nato.int/nso/nsdd/main/list-promulg> (Letöltés időpontja 2023. 10. 17.)